

ספרות עברית וכללית

לבתי ספר בחינוך החרדי

הוראות

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון – מחזה	(30×1)	–	30	נקודות
פרק שני – שירה חדשה	(25×2)	–	50	נקודות
פרק שלישי – רשימות	(20×1)	–	20	נקודות
סך הכול		–	100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – מחזה (30 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 1–2.

לישרים תהילה / רמח"ל

1. ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. "עד אמונים, לא יכזב; ויפיה כזבים, עד שקר" (משלי, י"ד, ה').

הסבירו את הקשר בין דברי פסוק זה ובין ההתנהגות של שכל וההתנהגות של תרמית במחזה.

בתשובתכם כתבו גם על המשמעות האלגורית של שכל ותרמית. (18 נקודות)

ב. לפניכם קטע ובו דברים שתרמית אומרת לרהב. קראו את הקטע, וענו על השאלה שאחריו.

כִּי כָל הַדָּר יִפְּיֹךְ כָּל יִפְעֶתְךָ,

לִוְלֵי מְזֻמּוֹתַי וּנְכָלִי רָבוּ,

כָּלֶם כָּאֵין, מֵאֶפֶס נֶחֱשָׁבוּ.

על פי דברים אלה, כיצד מאופיינת החברות בין תרמית ובין רהב? הסבירו את דבריכם. (12 נקודות)

2. ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. לפניכם קטע ובו דברים שסכלות אומרת לתהילה. קראו את הקטע, וענו על השאלה שאחריו.

רַהֵב לְאֵטוֹ אֶת תְּרֻמַּת בִּיעֵר

מִתְהַלְכִּים הָיוּ, עַת נִרְאָה פֶּתַע

עָרֹב מֵאֵד כָּבֵד (לְבִי יִנוּעַ

מִדֵּי אֲדָבָר); דָּב, נִמְר וְשַׁחַל

רַבִּים כְּחוֹל הַיָּם, וַיִּתְּצֻבוּ

אוֹתָם כְּשֶׁה אָחָד לְטָרֹף גַּם יָחֵד.

מה היה המראה שראתה סכלות, וכיצד תיאור המראה השפיע על תהילה? (18 נקודות)

ב. לפניכם קטע ובו דברים שתהילה אומרת לסכלות, קראו את הקטע, וענו על השאלה שאחריו.

הֵן קִנְאוּ עֲתָה חֵיתוֹ בִּיעֵר

עַל תּוֹף בְּנֵי אָדָם, עֲוֹלַת יְדִימוֹ.

אֲמָנָם מְתִי רְשָׁעָה אֵלֶּה פִּלְטוֹ,

אֵךְ לֹא עֵדֶן גָּמְרוּ

כָּל הַמְּסֻבּוֹת, לֹא רָאוּ עֵינֵינוּ

הסבירו את דברי הנחמה הנרמזים בדברים אלה. (12 נקודות)

פרק שני – שירה חדשה (50 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 3–6 (לכל שאלה – 25 נקודות).

3. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

בטול / צ' יאיר

כְּבִיתִי בְּלִבִּי
אֶת כָּל מַאֲוִי,
מְחִיתִי מְרוּחִי
כָּל גְּעֻגּוּעִי,
רוֹקְנֹתִי אֶת נַפְשִׁי
מִכָּל רְצוֹנוֹתִי –

אֲזִי יִצְקָתָהּ רְצוֹנָהּ
בְּכָלִי הָרִיק,
זֶרֶם חֲפָצָהּ
בְּאִפִּיק הַחֶרֶב,
וְגַחְלֹתִי הַכְּבוֹדָה –
גִּצָּה שְׁלֵהב.

א. כיצד מוטיב ההתרוקנות וההתמלאות בא לידי ביטוי בשיר? הסבירו את התרומה של מוטיב זה לבניית משמעות השיר.

(15 נקודות)

ב. בחרו בשתיים מן המטפורות בשיר, והסבירו את תרומתן להבנת הרעיון המרכזי בו. (10 נקודות)

4. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

כָּרַחַם אָב / א' מרגלית

בית 1	אָבִי, לִבְנוֹ כְּמוֹ פְּעוּט לִפְנֵיהָ. כְּמוֹ פְּעוּט שֶׁמִּמִּיר הַמָּאוֹת בְּאֵגוֹרוֹת, עַל כִּי נּוֹצְצוֹת הֵן לְמֶרְאִית.	בית 4	לִבְנוֹ כְּמוֹ פְּעוּט, לִפְנֵיהָ אָבִי. שֶׁמַּעֲכִיר הַנִּיר בְּכַתְמֵי קוֹיִם וְאוֹמֵר לִנְפֹשׁוֹ: שֶׁמֶשׁ עָשִׂיתִי, כּוֹכָבִים. שֶׁהוֹלֵךְ אֶל הָאֵשׁ בְּלִי אִמָּה בְּחֹשֶׁבוֹ: צַעֲצוּעוֹ. שֶׁעוֹלָה בַּחוּמָה וְרוֹכֵן בְּשִׁלּוֹה, וְתֵהוֹם פְּעוּרָה לְרִגְלוֹ – וְאוֹרֵב הַסֶּכֶן.
בית 2	כְּמוֹ פְּעוּט שֶׁכָּל הָעוֹלָם וְכָל הָעוֹלָמוֹת לֹא יִשּׁוּ לִפְנֵי סִפְרִיּוֹת עַל מְקָלוֹת.	בית 5	כְּמוֹ פְּעוּט, שֶׁמַּעֲבֵר לְרַחוּבֵהוּ נִגְמָר בְּשִׁבִּילוֹ הָעוֹלָם; שֶׁעוֹמֵד לְמִשְׁפַּט אָבִיהוּ מִבֵּישׁ וְנִכְלֵם וְרִכּוֹן.
בית 3	שְׁנוֹתָן כָּל זְמַנּוֹ בְּשִׁבִּיל לְטִיל בְּגָנִים וְחוֹזֵר רְצוּץ, וְשָׁלֵל – עֲלִים מְשֻׁלְכֵי עֲצִים וְשִׁרְיטוֹת אֲגֵרֹפוֹ הַקָּמוּץ.	בית 6	כְּמוֹ פְּעוּט שֶׁנִּבְעֵת פְּתָאם שֶׁצוֹעֵק קוֹל תֵּהוֹם: אָבִי אָבִי!

א. השיר מתאר תהליך של התפכחות.

הציגו תהליך זה, והסבירו את משמעותו. (15 נקודות)

ב. הסבירו את התרומה של האנפורה בשיר לבניית משמעותו. (10 נקודות)

5. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

סלמות / ה. תראל

קִשָּׁה הַטְּפוּס –

בְּסֶלֶם הָאֶרֶץ –

אֶל

זֶהְרֵי הָרְקִיעַ.

קִשָּׁה הַטְּפוּס,

מְשֻׁךְ וְאֵטִי,

רְצוּף

טִלְטוּלוֹת וּמַאֲבָקִים.

אוֹיָה –

מֶה שָׁלָה –

הַעֲלִיָּה הַעֲלִיָּה

הַמְּהִירָה

אֶל מְרוֹמֵי הַמְּגִלָּה

הַמוֹבִילָה

לְתֵהוֹם!!!

מהו הניגוד המרכזי בשיר? הסבירו את תרומתו לבניית משמעות השיר.

הדגימו את דבריכם.

שיר שלא נלמד

6. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

ספר תלים* / א' מירסקי

בְּבֵית הַכְּנֶסֶת עַל־שִׁלְחַן הָיָה מִנַּח
סֵפֶר תְּלִים פָּשׁוּט, בְּלִי שַׁעַר וּמִקְמָט,
וְהוּא לֹא פְתוּחַ לֹא סָגוּר, כְּמוֹ נֶשֶׁמֶט
מִיַּד אָדָם, אוֹ כְּאִילוֹ כָּאֵן נִשְׁכַּח.

דָּפְיוֹ הָיוּ שְׁחוּרִים וּתְפוּחִים שׁוּלְיוֹ,
כְּסֵפֶר הַתּוֹם שֶׁלִּמְנוֹגַן זָקוּן,
לְנֶפֶשׁ כָּל־אָדָם נִגּוֹן הוּא בּוֹ תָקוּן,
כְּנִגְדֵּי כָל־קִפְיֵטֶל – אִישׁ וּמְכַאֲבִיו.

לֹא פְרוּשִׁים בְּסֵפֶר, רַק מְזֻמְרִיו לְבָד,
כָּל־הַקּוֹרֵא בּוֹ – הוּא לוֹ מַחְבֵּר,
בּוֹ יֵשִׁיחַ אֶת־נִפְשׁוֹ וְכָל שְׁלֹו חֶסֶר, –
וּלְמַעַן מְכַאֲבִיו אֵלָיו שְׁלַחְתִּי יָד.

תש"ח

* ספר תלים הוא ספר תהילים (שם זה מוזכר במסכת עבודה זרה, דף י"ט, עמ' א)

- א. כיצד הפתגם "אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו" (משנה, מסכת אבות, פרק ד, משנה כ) בא לידי ביטוי בשיר זה? הסבירו והדגו את דבריכם. (17 נקודות)
- ב. בחרו מן השיר בשורה או בבית שנגעו לליבכם, והסבירו מה נגע לליבכם בשורה או בבית שבחרתם. (8 נקודות)

פרק שלישי – רשימות (20 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 7–8.

7. קרב הבלימה / א' מרגלית

לפניכם ציטוט מן הסיפור "קרב הבלימה", קראו אותו, וענו על השאלה שאחריו.
"יש פסגות רוחניות שניתן להגיע אליהן רק לאחר טיפוס על הררי הענות והסבל".
הסבירו והדגו כיצד הדברים שבציטוט באים לידי ביטוי בשתי העלילות שבסיפור.

8. הלילה / הרב דוד זריצקי

ענו על שני הסעיפים א–ב.

- א. הסבירו את התרומה של מוטיב הספירה להבנת הרעיון המרכזי ברשימה "הלילה". הדגו את דבריכם. (10 נקודות)
- ב. ההאנשה והניגודים בונים את המשמעות של הרשימה "הלילה".
הסבירו והדגו קביעה זו. (10 נקודות)

בהצלחה!